

**МІЖНАРОДНИЙ ПРОЄКТ ЯК ОДНА З АКТИВНИХ ФОРМ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ
ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Березан Валентина,

доктор педагогічних наук, доцент,
Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

Горбик Катерина, студентка,

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка

У статті розкрито досвід участі студентів спеціальності «Соціальна робота» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка в міжнародному проєкті “Dance4Life” («Танцюй заради життя»), що стало яскравим прикладом використання активної форми навчання у підготовці майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності.

Ключові слова: проєктування, міжнародний проєкт, майбутні соціальні працівники, професійна діяльність.

The article reveals the experience of participation of students majoring in “Social Work” of Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University in the international project “Dance4Life” (“Dance for Life”), which was a clear example of using active learning in training of the future social workers for their professional activity.

Key words: projection, international project, future social workers, professional activity.

Постановка проблеми. Інтеграція України у європейське співтовариство, гуманізація соціального середовища вимагає нових підходів до підготовки сучасного конкурентоспроможного соціального працівника. Це потреба в створенні нового покоління соціальних працівників, здатних до ефективної професійної діяльності в умовах багатонаціонального середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти професійної підготовки майбутніх соціальних працівників знайшли відображення у роботах Т. Алексеєнко, С. Архіпової, Р. Вайноли, А. Капської, О. Карпенко, С. Литвиненко, І. Мельничук, Н. Микитенко, В. Поліщук, С. Харченко та ін. Актуальність проблеми проєктування у соціальній роботі висвітлюється в дослідженнях С. Кримського, В. Лукова, І. Зверєвої, Г. Лактіонової, О. Яременко та ін. Однак використання проєкту як форми професійної підготовки майбутнього соціального працівника майже не висвітлено в наукових розвідках.

Тому **мета статті** – описати сутність міжнародного проєкту “Dance4Life” («Танцюй заради життя») і показати його значення для підготовки майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. За висновками О. Карпенко «професійна підготовка соціального працівника включає в себе не лише

діяльність педагога і студента, що утворюють процес навчання, але й самостійну діяльність суб'єкта, саморозвиток, засвоєння суб'єктом досвіду шляхом аналізу, осмислення і перетворення сфери діяльності, в яку він включений. Без сумніву, професійна підготовка повинна бути зорієнтована на модель майбутнього спеціаліста, що відображає структуру його діяльності, а сам процес підготовки має відображати специфіку майбутньої професійної діяльності» [1, с. 48].

Аналіз практики підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери у ЗВО України показав, що ефективність навчального процесу можна забезпечити шляхом упровадження інновацій. Саме інновації забезпечують активність студента в набутті професіоналізму, здатність самостійно одержувати знання, вміння готувати себе до майбутньої професійної діяльності.

Однією з інноваційних активних форм підготовки майбутнього соціального працівника, на наш погляд, є міжнародний проєкт та участь у ньому як студентів, так і викладачів.

Проєкт у соціальній сфері або соціальний проєкт – це сконструйоване ініціатором проєкту соціальне нововведення, метою якого є створення, модернізація або підтримання у середовищі, що змінюється, матеріальної або духовної цінності. Це нововведення мусить мати просторово-часові координати, а його вплив на людей – визнаватися позитивним за соціальним значенням [2].

Проєктування можна розподілити на дві взаємопов'язані складові [4]:

- розроблення певного проєкту (передбачає передпроєктний аналіз, визначення мети та завдань проєкту, окреслення засобів, методів і організаційних форм його реалізації, визначення етапів і процедур реалізації, хронологічних меж, формулювання критеріїв та визначення методів оцінювання ефективності проєкту (відповідності його, очікуваних результатів запроєктованій меті та завданням);
- виконання проєкту, яке, як правило, здійснюється вже наявними структурами, або, у разі потреби, спеціально створюваними підрозділами («персоналом проєкту», «командою»); виконання проєкту включає організацію (розподіл функцій (обов'язків) та відповідальності), координацію, мотивацію, комунікацію, моніторинг, контроль, які поєднуються процесом управління та спільними діями персоналу (команди) щодо реалізації цілей проєкту.

Задля професійної підготовки майбутніх соціальних працівників студентів можна залучати до проєктної діяльності як до першої, так і до другої складової проєктування у сфері соціальної роботи і соціальних проблем. Ми хочемо зупинитися на другій складовій – виконання проєкту, як до однієї з активних форм підготовки майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності.

Таким міжнародним проєктом для студентів спеціальності «Соціальна робота» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка стала “Dance4Life” («Танцюй заради життя») – це міжнародна голландська модель, спрямована на просування здорового

способу життя серед молоді, на збереження і зміцнення репродуктивного здоров'я, профілактики ВІЛ, інфекцій, що передаються статевим шляхом, та інших соціально-значущих захворювань, а також на розкриття особистого потенціалу молодих людей, роботу з молоддю для розвитку лідерства та ін. “Dance4Life”, крім штаб-квартири у Нідерландах, працювала майже до кінця 2021 року в 14 країнах на 4 континентах. Однією з таких країн стала Україна та чотири її міста – Кропивницький, Полтава, Харків, Чернівці [3; 5].

Цей проєкт реалізувався за допомогою навчальної програми “Journey4Life” («Подорож заради життя»), що була розроблена для молоді віком від 10 до 24 років. У ній застосовувався комплексний підхід до позитивного розвитку молоді та містилися заходи з розбудови соціальних емоційних компетенцій молодих людей, щоб вони отримали можливість робити здоровий вибір щодо свого життя та відчували впевненість у своєму майбутньому [3].

Метою навчальної програми проєкту було зниження ризикованої поведінки молодих людей через розвиток особистості підлітків і молоді та виховання лідерських якостей.

“Journey4Life” складалася з 5 етапів і проходила через 3 основні теми:

1. Я – учасники пізнавали себе і свої сильні сторони.
2. Я і ТИ – учасники оцінювали свою поведінку і ставлення до інших людей, дізнавалися про міжгендерні відносини.
3. Я і СУСПІЛЬСТВО – учасники отримали можливість досліджувати існуючі проблеми в суспільстві, в якому вони живуть, свою роль в ньому, можливість змінити суспільство на краще [5].

Подорож складалася з 10 зустрічей. Тривалість кожної – 90 хвилин.

Протягом програми учасники отримували певні виклики (Challenge), спрямовані на зміцнення особистості і компетенції молодої людини [5].

Найцікавішим у реалізації програми “Journey4Life” було те, що її викладали молоді люди 18–24 років, яких називали “Champions4Life” («Чемпіони заради життя») – фасилітатори-однолітки, які проводили зустрічі та пройшли навчання за темами із сексуального й репродуктивного здоров'я та прав (СРЗП) і зі сприяння особистій трансформації. Будучи молодими людьми, Champions4Life радше самі розширювали можливості інших молодих людей, ніж навчали їх; вони вели процес навчання на основі досвіду та виступали прикладами для наслідування. Вони створювали безпечний простір для сприяння взаємообміну і навчанню шляхом дискусій та активної участі [3].

Для такої організації і реалізації проєкту “Dance4Life” і програми “Journey4Life” серед студентів Полтавського педуніверситету було відібрано студентів, які пройшли семиденний тренінг для Champions4Life, наприкінці якого у них була можливість уже провести свої перші заняття для молоді [3].

Цінним для підготовки студентів-чемпіонів до майбутньої професійної діяльності був основний метод реалізації проєкту – навчання через досвід: молодіжні лідери (Чемпіони4Life) спільно з учасниками проходили через рольові ігри та вправи, пов'язані з реальним життям підлітків, рекомендували

їм надійні джерела профілактичної інформації, пропонували і спільно придумували різні дії для відпрацювання і закріплення життєвих навичок.

Від Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка в проєкті взяло участь 35 студентів – 25 студентів складало групу, яка проходила навчання і 10 студентів, що стали чемпіонами і проводили заняття у Полтаві та Полтавській області. А взагалі по Полтавському регіону навчання в рамках проєкту “Dance4Life” взяло участь 350 молодих людей. Після закінчення усі учасники отримали сертифікати та подарунки.

Висновки. Досвід участі в такій активній формі соціальної діяльності показав, що методи роботи з молоддю були ефективними, оскільки будучи молодими людьми, Champions4Life самі радше розширювали можливості інших молодих людей, ніж їх навчали; вони вели процес навчання на основі досвіду та виступали прикладами для наслідування. Вони змогли створити безпечний простір для сприяння взаємообміну та навчанню шляхом дискусій і активної участі. Кінцева мета проєкту “Dance4Life” – знизити поширеність трьох найбільших загроз для сексуального здоров’я, з якими стикаються молоді люди сьогодні: ВІЛ, небажана вагітність, сексуальне та гендерне насилля – була досягнута. Щоб практикувати здорову й безпечну сексуальну поведінку, молоді люди вчилися формулювати наміри щодо зміни своєї поведінки та брати на себе особисту відповідальність за своє сексуальне життя. Згідно з програмою, основними факторами, що визначають формування цих намірів є: формування впевненості; створення установок гендерної рівності; критична оцінка і виклик існуючим соціальним нормам.

У ході участі в проєкті як чемпіони, так і студенти-учасники опанували модель розширення можливостей, в основі якої п’ять основних стратегій: три з них роблять особливий акцент на реалізації, а дві – на зв’язку розширення можливостей з використання послуг і забезпечення підтримки спільнот:

- підхід під керівництвом однолітків, коли вони виступають прикладом для наслідування, стимулюють критичне сприймання соціальних норм;
- методи навчання на основі досвіду, який перекликається з молодіжною культурою і працює з реальними життєвими обставинами;
- залучення й творче заохочення, що створює безпечний простір для обміну особистим досвідом;
- активізація молоді для підтримки спільнот;
- перенаправлення до служби і фактична інформація [5].

Таким чином, і тьютори (студенти-чемпіони), і їхні учні (студенти-учасники) опанували нові активні методи переконання, які вони зможуть використовувати у їхній подальшій професійній діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Карпенко О. Г. Теоретико-методологічні підходи професійної готовності фахівців соціальної сфери. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 11. Соціологія. Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Управління* : зб. наук. пр. 2006. Вип. 4. С. 47–54.

2. Луков В. А. Социальное проектирование : учеб. пособ. для студ. вузов. 7-е изд., испр. Москва : Моск. гум. ун-т, Флинта, 2007. 240 с.
3. Міжнародна ініціатива “Dance4Life” стартувала в Україні. *AIDS Foundation Tast West (СНІД Фонд Схід Захід)*. 2019. URL: <http://afew.org.ua/mizhnarodna-inicziativa-dance4life-startovala-v-ukra-ni/>
4. Тюття Л. Т. Проектування у процесі підготовки фахівців із соціальної роботи. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами* : зб. наук. пр. 2007. № 3 (5). URL: <http://ap.uu.edu.ua/article/244>
5. Dance4Life – новый проект для подростков от АFEW-Украина. *Knowledge Center*. 2019. URL: <https://knowledge.org.ua/ru/dance4life-novyj-proekt-dlja-podrostkov-ot-afew-ukraina/>

УДК 376-056

**КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ З РОЗВИТКУ
МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ**

Блеч Анна,

кандидат педагогічних наук, старший
науковий співробітник,

Інститут спеціальної педагогіки і
психології імені Миколи Ярмаченка
НАПН України

Стаття присвячена одній з найбільш актуальних проблем визначення ефективних корекційно-розвивальних технологій з розвитку мовлення дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. У статті говориться, що саме дошкільний вік є сенситивним періодом для становлення та розвитку комунікативно-мовленнєвої діяльності, що розвиток мовлення є однією з основних складників загальної корекційно-розвивальної роботи в дошкільних закладах освіти. Автором висвітлюється використання різноманітного потенціалу корекційно-розвивальних технологій щодо розвитку мовлення у дошкільників, які є ефективними в інтегрованому та комплексному їх використанні.

Ключові слова: дитина з інтелектуальними порушеннями, розвиток мовлення, корекційно-розвивальні технології.

The article is devoted to one of the most pressing problems of determining effective correctional and developmental technologies for speech development of children with intellectual disabilities. The article says that preschool age is a sensitive period for the formation and development of communicative and speech activities, that speech development is one of the main components of the general correctional and developmental work in preschool educational institutions. The author highlights the use of various potentials of correctional and developmental technologies for the development of speech, which are effective in their integrated and integrated use.